

JÄRVA PRAOSTKONNA AASTARAAMAT 2024

Number 6

Piiskopi tervitus

Armas Järva praostkond, kallid õed ja vennad Kristuses. Tervitan teid meie Issanda Jeesuse Kristuse nimel, kui oleme Jumala armu ja abiga võinud astuda uude kiriku-aastasse. Ning kui Issand lubab, siis astume pea uude Issanda Aastase 2025. Teeme seda rõõmu ja lootusega, et Issand jääb meie juurde nagu Ta alati on olnud, nii nagu Ta seda on omadele tõotanud (Mt. 28:20). Samas on suurem osa Issanda Aastast 2024 jäämas seljataha ning kristlastena võime sellelegi tänuga tagasi vaadata, tõi siis see meile valu või rõõmu, sest siingi on kindel Issanda töötus, et Tema laseb oma lastele kõik heaks tulla. Piiskopina oli mul mööduval aastal mitmeid väga meeldivaid ja meeldevõimalusi külastada teie praostkonda. Ja usun, mitte ainult külastada, vaid kogeda seda armastust, osadust ja ühtsust, mida Issand oma kirikule ja Tema teenijatele on kinkinud. Minu esimene külastus teie praostkonda oli Paide kirikus õpetaja Andres Tšumakovi poolt korraldatud vestlusõhtul. Sellele järgnes sinodi jumalateenistus ja koosolek Tapal. Järgnevalt meenub suurepärase kirikupäev Järva-Peetris. Sellele järgnesid külastused Türi ja Anna kogudustesse, kus mul oli võimalus Issanda nimel seada õpetajametisse Jaanus Noormägi ja Kristi Säask. Meenub ka tänust täidetud hetk Tapa kirikus,

kui saatsime emerituuri sealse kauaaegse vaimuliku Valdo Reimanni. Olen jõudnud käia jutlustamas Aegviidu kirikus ning oli väga eriline võimalus paluda Issandalt pühitsust kohalikule Aegviidu uuele kalmistule. Samuti on kokku lepitud aastapäeva jumalateenistus taas Aegviidu kirikus ning Ambblas pastoraadi uue katuse õnnistamine. Ent kontakte on olnud veelgi, pea igapäevased kontaktid praost Katrin-Helena Melderiga, olgu need siis seoses praostkonnaga või kirikuvalitsusega ning väga tore ja meeldejääv kohtumine Reformatsiooni aastapäeval Tallinna Peapiiskopkonna ja Põhja-Eesti piiskopkonna ühissinodil. Kõik need kontaktid on mind õpetanud tundma ja armastama teie praostkonda. Teil on suurepärase praost, vaimulikud ja töötegijad. Teil toimub väga palju. Kõige selle juures on tuntav kollegiaalsus, üksmeel ning vastastikune armastus ja osadus. Täna teid piiskopina südamest selles eest. Täna

Jumalat teie eest ja palvetan, et Ta veelgi rohkendaks teie armastuse ja vilja Issanda töös. (Fl 1:9-11) Olen samuti väga tänulik teie armastuse ja eespalve toe eest mulle, mu perele ja teenimisele.

Soovin teile õnnistatud ja rõõmsat advendiaega ning Jumala armu ja hoidmist pea saabuvasse uude Issanda Aastasse 2025.

+**Ove Sander**, EELK Põhja-Eesti piiskop

EELK Järva praostkond

Pikk 54, 73301 Järva-Jaani, Järvamaa, tel 3863114, jarva@eelk.ee

Praost Katrin-Helena Melder. Abipraost Andres Tšumakov.

Praostkonna sekretär Gerly Algeus (tel 5811 4034)

Vikaarõpetaja Jaanus Klaas

Arveldusarve: EE201010702003969009

Õnnistatud jõuluootus- ja jõuluaega!

On hea, kui mõtlemes vahel uuesti – miks tuli Kristus? Isegi kui teame, siis mõtlemes veel kord. Või tuletame meelde. Jumal sai kord inimeseks. Ja meiegi oleme kord saanud inimesteks. Igaüks meist võib tunda või taas kogeda, kuidas ta on osa kogu loodust. Ja igaüks võib tunda ja kogeda, kuidas ta on samas ainulaadne ja kordumatu - Sa oled osa kõigest sellest, mis on ning kõik see on osa Sinust.

Lihtsuses, rõõmus, kerguses, naeratuses, loomises.

Sinus on jõudu, suutlikkust, hoolivust, sitkust, kavalust, andekust, otsijavaimu.

Sinus on talente, mis ootavad ülesleidmist, et paista erakordselt kaunina – sellisena, nagu Sa oled.

Sul on jalad, mis kannavad Sind seniavastamata paikadesse. Silmad, mis näitavad Sulle maailma kõige kauneimaid hetki. Kõrvad, mis kuulevad kaunimat muusikat ja sügavamaid jutte. Suu, mis ütleb seniütlemata sõnu ja tundeid. Lootused, mis rändavad võimaluste mitmekesisuses.

Sinu mõtted innustavad Sind looma. Sinu kõne paneb Sind püüdlema paremat. Sinu naljad naerutavad pisarateni. Sinu tarmukus on tugev ja annab Sulle eluks jõudu.

Sinu kirglikkus pühendab Sind nägema kõike ilusat siin ilmas.

Kaalutled. Otsustad. Suudad. Tahad. Lood. Naudid.

Oled tulnud selleks, et saada hakkama võimatuga, näha nähtamatut, kuulda kuuldamatut, olla erakordne ja kordumatu.

Oled ikka ja taas saamas paremaks... iseendaks. Suudad anda, suudad vastu võtta. Tahad luua, tahad avastada. Elad erakordselt. Sihid suurelt. Lood lennukalt.

Toimetad targalt. Jagad heldelt. Täna siiralt. Sinu meeled on avatud.

Sa oled siin. Sul on Tee! Sul on Tõde! Sul on Elu!

Soovin, et mõtleksid hästi kõigest ja iseendast ning see kõik võiks vähemalt sel kallil jõulu ootuse- ja läheneval jõuluajal Sind, hea lugeja, saata ja kanda ka tulevatesse päevadesse.

Andres Tšumakov, abipraost

Järva praostkonna aastaraamat 2024
Toimetus ja korrektuur:
Katrín-Helena Melder,
Andres Tšumakov
Esikaas: EELK Laulupäeval osalejad
Fotod: Erakogud, koguduste arhiiv
Väljaandja © EELK Järva Praostkond

Sisukord
2 Tervitused
3 Järva praostkonnast
6 Aegviidu kogudus
7 Ambla kogudus
8 Anna kogudus
9 Järva-Jaani kogudus
10 Järva-Madise kogudus

11 Järva-Peetri kogudus
13 Koeru kogudus
14 Käru kogudus
15 Paide kogudus
16 Tapa kogudus
18 Türi kogudus
19 Vahastu kogudus
20 Tervitus Saksamaalt

Järva praostkonna olulisemad sündmused 2024. aastal

Ülestõusmispüha koosviibimine

Juba traditsiooniliselt kogunesid meie praostkonna koguduste vaimulikud, organistid, juhatuse esimehed ja praostkonna esindajad koosviibimisele 2. ülestõusmispühal, 1. aprillil Järva-Jaani pastoraati, et rõõmu tunda Kristuse ülestõusmise imest. Koosviibimisel laulis Koeru koguduse ansambel „Madli“, Anne Pindre dirigeerimisel. Pidulaua katsid taas perenaised Anneli Linde ja Riina Seire. Sel korral pidas lauakõne abipraost Andres Tšumakov, kes lasi ajakirjanduses kirjutatu põhjal meil ära arvata, kellega praostkonna koguduseõpetajate hulgast on tegu. Koeru koguduse õpetaja Kristi Sääsk pani meie teadmised proovile pühade teemalise viktoriiniga. Õhtusse jagus veel kooslaulmist ja palvetamist ning rõõmsat pühademunade koksimist.

Ülestõusmispühade pidulik õhtusöök

ERAKOGU

Sinod

15. mail kogunesime oma praostkonna korralisele sinodile Tapal. Päev algas armulauaga jumalateenistusega Tapa Jakobi kirikus ning jätkus Tapa Kultuurikojas koosolekuga, mida juhatas praost Katrin-Helena Melder, asejuhatajaks oli abipraost Andres Tšumakov.

Sinod kiitis heaks 2023. aasta tegevusaruande ja 2023. aasta eelarve täitmise aruande ning vastu võeti praostkonna 2024. aasta eelarve. Rohkelt oli juttu, kuidas korraldada praostkonda ühendavaid ettevõtmisi. Uudse rakursi planeerimisse tõi uus kirikuvalduslik kontekst: Järva praostkond kuulub nüüd Põhja-Eesti piiskopkonda. Taizé Tallinna aastavahetuse noortekohtumisest andis ülevaate Jaana Maria Unga ning Kirikupäevast ja vaimulikust laulupeost Viljandis 27.-30. juunil kõneles Tuuliki Jürjo.

Sõpruspraostkond

Käesoleval aastal oli meil võimalus võõrustada oma külalisi Saksamaa sõpruspraostkonnast Hofgeismar-Wolfhagenist. Tegemist oli pea 50ne liikmelise kooriga, kes oli kokku tulnud harjutama just meie vaimulikud laulupeol osalemiseks. Enne seda saime neile kolme päeva jooksul tutvustada meie praostkonda ja kogudusi. 24. juunil alustasime Valgehobusemäelt tutvumise ja lõunasöögiga ning asusime teele Vargamäe muuseumisse. Sealt viis juba jalgsimatki läbi raba Järva-Madise kiriku juurde, kus pühakoda tutvustas ja õhtupalvuse pidas õpetaja Jane Vain. Õhtusöögil Jäägri Villas tutvustas praost oma ettekandes Järva praostkonda, aga ka meie kiriku tööd tänases olukorras. Teisel päeval, 25. juunil said külalised esmalt osa Koeru kiriku külastusest. Pühakoda tutvustas õpetaja Kristi Sääsk. Päeva teine pool oli sisustatud tegevustega Paides: ekskursioon Tegevusmuuseumis ja Paide kirikus, mida tutvustas külalistele abipraost Andres Tšumakov. Laulupidude traditsioonist kõneles õpetaja Kristi Sääsk. Peale kooriproovi järgnes imeline koorikontsert. Päev lõppes ühise õhtusöögiga Paide Vallitornis.

Hofgeismar-Wolfhageni sõpruspraostkonna esindus ERAKOGU

26. juuni oli planeeritud Järva-Jaani päevaks ning alustasime Kubja Ürditalu külastusega, kus meid võeti vastu koogi ja teega ning anti ülevaade ravimtaimede kasvatamisest kuni valmis teesegade pakendamiseni. Pärast lõunasööki külastasime Järva-Jaani Muuseumikeskust ning Järva-Jaani kirikut, kus õhtupalvuse pidasid sõpruspraostkonna vaimulikud Jonathan Bergau ja Adelheid Römer-Bornmann. Järgnes ühine koosviibimine ja õhtusöök Järva-Jaanis pastoraadis, rikkaliku õhtusöögi valmistasid meile Järva-Jaani naiskodu-kaitsjad. Õhtusel koosviibimisel, kuhu olid kutsutud ka vastuvõtjapered ja koguduste esindajad, saime ülevaate sõpruspraostkonnast ning osadusest ja rõõmsast suhtlusest. Suur tänu kogu korraldustööle ja eriliselt kõigile külaliste vastuvõtjaperedele!

Järva valla kirikute päevad

Traditsioonilised Järva valla kirikute päevad toimusid 6.–7. juulil, koostöös valla ja viie kogudusega, ja töid meie kirikutesse taas väga palju inimesi nii lähedalt kui ka kaugelt. Meeldejäädavaid loenguid, kontserte, näitusi jagus igasse pühakotta. Eriliselt tõstaksin esile sel aastal loenguid: Amblas „Pastorid ja teised tuntud Knüppfferid Eestis“ - Helmut Knüppffer ja Sirje Kuusik, „Küsimus Eesti kultuurist“ – Rein Veidemann ja „Pühal Maal“ – Arne Hiob. Järva-Jaanis Anu Raua vaipade näitus „Suurem neist on kukeke“, mille avamisel ta ise ka osales ja ettekande Eestimaa kirikutesse loodud vaipadest pidas. Kunstnik Kerttu Soans juhendas õlimaalimise meistrikursust ja juhatas teema sisse loenguga „Pühakoda maalil“ ning õpetaja Jaan Tammsalu kõneles teemal „Keldi palved ja õnnistussoovid“. Järva-Madisel pidas ettekande „Eepiline Eesti“ – Rein Veidemann, „Maalingutest Järva-Madise kirikus ja mujal Järvemaal“ – Anneli Randla, „Stahlist Salumini. Järva-Madise koguduse õpetajatest“ – Arlet Palmiste, „Sinna ja tagasi. Palverännakute ainelised jäljed keskaegsel Liivimaal“ – Eriki Russow. Koeru kirikus oli võimalus kuulata ettekannet „Maarja-Magdaleena piibililugudes ja kunstis“ – Kristi Säask ja „August Pähn – Koeru koguduse õpetaja ja kirikujuht“ – Priit Rohtmets; Järva-Peetri kirikus „Püha Maa – Iisrael“ – Arne Hiob. Suur tänu koostöö eest!

Praostkonna suvine reis viis meid seekord 24.-25. juulil saartele, kus teejuhiks ning giidiks oli õpetaja Gustav Kutsar. Esimeseks peatuspaigaks oli Muhu kirik ja pastoraat, saime jalutada ka kiriku kõrvale rajatud maitsetaimede ja roosiaias. Järgnevalt sõitsime edasi Üügu pangale ja võtsime aega jalutamiseks ja looduse ilu nautimiseks. Seejärel astusime sisse massiivsesse Põide kirikusse ning jätkasime oma rännakut Maasi ordulinnuse varemetes. Öhtu lõpetasime Orissaare kogudusemajas, kus taas õpetaja Gustav Kutsar andis ülevaate Orissaare ja koguduse ajaloost ja tänasest päevast. Teise päeva teekond viis meid hommikul vara üle mere Abruka saarele, et sisse astuda eelmisel aastal valminud kabelisse. Puidust kabelikeses pidas palvuse õpetaja Gustav Kutsar ning laule saatis kitarril õpetaja Tiina Janno. Mõlemal päeval saime kogeda ääretut külalislahkust ning meeldivat seltskonda ning huvitavaid lugusid külastatud paikadest. Südamlik tänu Gustav Kutsarile küllakutse ja hoole eest!

Praostkonna suvise reisi seltskond

ERAKOGU

Introduktsiooni jumalateenistus toimus reedel, 12. juulil Türi kirikus. Õpetaja Jaanus Noormägi seadis ametisse Põhja-Eesti piiskop Ove Sander, teda assis-

teerisid Järva praost Katrin-Helena Melder ja abipraost Andres Tšumakov. Pidulikul teenistusel osalesid Järva praostkonna vaimulikud ja oreil mängis organist Marju Riisikamp. Jumalateenistusele järgnes kohvilaud ja ühine osadus.

Õpetaja Jaanus Noormägi ametisseseadmisel osalenud vaimulikud piiskop Ove Sanderiga

ERAKOGU

Taizé öhtu toimus Arvamusfestivali reedesel öhtul, 9. augustil Paide Püha Risti kirikus. Palvuse oli ette valmistanud abipraost Andres Tšumakov ning palvuse laule saatis klaveril organist Janika Oja ning lauluga toetasid ansambli „Decorus Musicus“ liikmed. Taizé liikumisest ja ka Euroopa aastavahetuse noorte kokkutulekust Tallinnas kõneles Jaana Maria Unga. Õppisime üheskoos ära ka helilooja Pärt Uusbergi loodud Taizé kohtumise eestikeelse tunnuslaulu „Pühas paigas“.

Konverentsid

Aasta esimene praostkonna konverents toimus 02. veebruaril Järva-Jaanis. Armulauaga avajumalateenistusel kirikus jutlustas õpetaja Jane Vain ja liturgina teenis abipraost Andres Tšumakov. Sellel konverentsil pöörasime oma peatähelepanu kiriklikule noorsootööle, nii ajaloo kui ka tänasel päeval. Ettekande „Nooruse pärast on praegu võitlus käimas... . Kiriklik noorsootöö EELK ajaloo“ pidas õpetaja dr. Hedi Vilumaa ning praktilisest noorsootöö käivitamise protsessist ja praegusest tööst jätkas ettekandega „Kuidas kõnetada ja kaasata noori koguduseellu?“ Kristiina Seppel Saku Toomase kogudusest. Ettekannetele järgnes elav arutelu kuulud teemade ainetel.

Saksa sõprade poolt kingitud jõulutäht

ERAKOGU

Aastalõpu konverents toimus 14. novembril Paide Püha Risti kirikus. Armulauaga avajumalateenistusel jutlustas ja armulaua pühitses Ambla koguduse õpetaja Tõnu

Linnasmäe ja liturgina teenis diakon Jaanus Tammiste. Konverentsi keskmes oli annetamise ja annetustega seotud teemad. Ettekande „Meie koguduste majanduslik toimetulek – mida peaks tegema, mida vältida“ pidas kantsler Andrus Mõttus ning ettekanne „Annetamise teoloogia ja praktika“ jätkas praost dr Hedi Vilumaa. Pärast konverentsi panime kokku Hofgeismar-Wolfhageni sõpruspraostkonnalt juunis kingituseks saadud jõulutähe. Sellel aastal särab see Järva-Jaanis, järgnevatel aastatel loosiga saadud ühes praostkonna koguduses. Mõlemal konverentsil osalesid praostkonna vaimulikud, organistid ning koguduste vabatahtlikud ja töötajad.

EELK kirikupäev ja vaimulik laulupidu „Rõõm üle maa“ Viljandis 27.-30. juunil

Üheksa aasta pikkuse pausi järel toimunud kirikupäevale ja vaimulikule laulupeole kogunes rohkesti kirikurahvast ning mitmekesise programmi läbi saime osa suurest rõõmupeost. Tegevused toimusid misjonitelgis, Jaani ja Pauluse kirikus, pärimusaidas, lauluväljakul ja Jaani kiriku vahelisel pargialal, kirikuturul ning lastealal. Tuhanded inimesed said laulupidu jälgida ETV 2 vahendusel ka otse-eehist või siis hiljem järelvaatamisest. Kogesime, kuidas Jumal õnnistas meie kiriku ühist ettevõtmist ülirohkesti ning rõõmu jagus igale palgele ja igasse südamesse. Meie praostkonnast osalesid laulupeol järgmised muusikakollektiivid: Anna koguduse segaansambel, dirigent Siret Heinaste; praostkonna organistide, vaimulike ja ilmikute ansambel „Püha Müristus Omal Viisil“, dirigent Evely Traublum-Rambi; Paide koguduse ansambel „Decorus Musicus“, dirigent Janika Oja; Ambala Maarja koguduse ansambel, dirigent Ave Prints. Laulupeol osales pea 50-liikmeline koor Hofgeismar-Wolfhageni sõpruspraostkonnast, dirigent Dirk Wischerhoff. Südamlik tänu kõikidele praostkonna muusikakollektiividele ja dirigentidele tehtud töö ja osalemise eest!

Järva praostkonna inimesed laulupeo rongkäigus ERAKOGU

Emerituuri siirdumine

Tapa koguduse õpetaja Valdo Reimanni emerituuri siirdumise jumalateenistus Tapa Jakobi kirikus toimus 27. oktoobril. Õpetaja Valdo Reimann teenis kogudust üheksa aastat ning kaks aastat hooldas ka Järva-Madise kogudust. Tapa koguduses jätkab hooldajaõpetajana esialgu tööd Järva-Madise koguduse õpetaja Jane Vain, seda kuni õpetaja ametikoha täitmiseni. Südamlik tänu õpetaja Valdo Reimannile ustava teenimise eest Tapal!

Õp. Reimanni emerituuri siirdumise jumalateenistus ERAKOGU

Piiskoplik sinod

EELK kirikukogu võttis oma kevadisel istungil, 30. aprillil vastu otsuse piiskopkondade moodustamise kohta ning Järva praostkond kuulub otsuse kohaselt Põhja-Eesti piiskopkonda. Usupuhastuspühal, 31. oktoobril toimus Tallinna Toomkoolis Tallinna peapiiskopkonna ja Põhja-Eesti piiskopkonna esimene ühine sinod, millest võtsid osa nii vaimulikud kui ka sinodisaadikud, ühtekokku pea 150 inimest. Sinodi koosolek algas piiskop Ove Sanderi tervituse ja avapalvusega ning ta pidas ka esimese ettekande „Piiskopkond kiriku teenistuses: teoloogilisi ja praktilisi lähtekehti“. Teise ettekande teemal „Otsime üheskoos kiriku indentiteeti ja tegusust soodustavaid lahendusi“ pidas õpetaja emeeritus Randar Tasmuth ning kaasettekande esitas praost Tauno Toompuu. Ettekannetest saadud mõtete vahetuseks oli võimalus jaguneda rühmadesse ning kuuldu üle arutada. Rühmatöid juhatasid praostkondade praostid. Pärast lõunat keskenduti Taizé Euroopa noorte aastavahetuse kohtumisele Tallinnas. Kuulasime-vaatasime Taizé kloostrivend Matthew videotervitust ning helilooja ja muusik Pärt Uusberg õpetas meile selgeks enda loodud Taizé Euroopa noorte aastavahetuse kohtumise eestikeelse tunnuslaulu.

Piiskoplik sinod 31.10.2024 Tallinna Toomkirikus ERAKOGU

Peapiiskop Urmas Viilma pööras oma videotervituses tähelepanu kiriku noortetööle ja noorte kaasamisele, silmas pidades eelseisvaid koguduste juhtorganite valimisi. Valimiste läbiviimisest kogudustes kõneles ka praost Jaak Aus. Seejärel sai iga praostkond aja oma praostkonna sinodikoosolekuks. Sinodi lõpetas ühine usupuhastuspüha jumalateenistus Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus, kus jutlustas ja armulaua pühitses piiskop Ove Sander ja teenisid piiskopkondade vaimulikud.

Katrin-Helena Melder, assessor, praost

EELK AEGVIIDU Aleksandri kogudus

Mäe 2, Aegviidu, 74501 Anija vald, Harjumaa,
aegviidu@eelk.ee

Tõnu Linnasmäe - hooldajaõpetaja (tel 5647 1859), tonu.linnasmae@eelk.ee

Tiina Lõugas - juhatuse esimees (tel 528 1628);

Eve Sisask - organist

Jumalateenistus pühapäeviti 14.00 kaks korda kuus

Arveldusarve: EE502200001120197779

Piiskopi külastus Aegviitu

Artiklit kirjutama hakates meenub esmalt see, kuidas kogudus end üsna vabatahtlikult pooleldi kodutuks jättis. Nimelt läks Aegviidu lasteaia hoone kapitaalremonti ja otsiti uut kohta kõige pisemate põnnide jaoks. Kuna variante selleks polnud palju, sõlmitigi kogudusega ligi aastane leping kogudusemaja kasutamiseks. Renditasu vallalt laekus korrektselt ning hoonega käidi ümber heaperemehelikult. Paraku ei jäänud vett pidama suuline kokkulepe, et koguduski saab mõnikord pühapäeviti oma majas koos olla. Hea, et kohalik kool lubas kogudusel kiriku aastapäeva laua ja koosolekud oma majas pidada. Algul oli kellelgi lapsevanemal probleem, kuidas tema oma võsukese küll kiriku majja mitmeks kuuks hoiule viib. Peagi aga võeti koguduse kodu väga ilusti ja kenasti omaks ning nii lapsed kui õpetajad tundsid end seal hästi. Positiivne ja hea tagasiside leevendas koguduse enda kodutuse tunnet. Samuti kehva tunnet selle üle, et teenekas kirikuline, kes harjunud talvel soojas kogudusemajas teenistustel käima, jahedasse kirikusse enam ei tulnud. Käesolevaks ajaks on lasteaed enamuse oma asjadest jõudnud koguduse majast kenasti ära viia. Enne juulikuise suursündmuse kirjeldamist toon esile helge talituse, mida kaua oodatud. Kui tavaliselt näitavad vanemad initsiatiivi, et nende lapsed saaksid ristitud, siis seekord oli asi teisiti. Ristitav (seitsme-aastane) Uku tegi kodus teatavaks, et ta tahab ristitud saada. Nimelt olid temast vanemad õed saanud ristimisel ilusa hõbelusika. Uku arvas, et tallegi kuluks midagi sellist ära...

Uku ristimise päev

ERAKOGU

Koguduse elu suviseks tippsündmuseks kujunes meie piirkonna piiskopi Ove Sanderi ja tema abikaasa väga sõbralik ja innukas külaskäik. Nimelt oli hooldajaõpetajal olnud palju aastaid südamel tõsiasi, et Aegviidu uus kalmistu (rajatud 1985. aastal) polnud pühitsetud. Aegajalt tuli seal pidada matuseid ning iga kord kui sai öeldud sõnad: asetame nüüd lahkunud pühitsetud..., meenus selle kalmude maa seisund ja olukord. Nõukogude võimu perioodil ei tulnud selline pühitsustalitus kõne allagi ja

hiljem lükkus aina edasi. Uute piiskoppide ametisseadmisega tekkis aga ilus lootus, et see asi võib viimaks siiski teoks saada. Allakirjutanulegi üllatuslikult leidis piiskop Ove väga kiiresti sobiva aja, mis langes ühte 21. juulil kirikus peetud vana kalmistu surnuaiapäevaga. Saime kuulda jutluses selgelt esile toodud tõesid inimese elu kaduvusest ja kristlikust lootusest ning saime osa armulaua sakramendist. Edasi jätkus pühitsustalitus uuel kalmistul. Eelnevalt tuli saada kalmistule pühitsusrist koos daatumeid sisaldava sildiga ning asi kooskõlastada kohaliku omavalitsusega. Varasemast heast koostööst tuttav sepp Kristjan Kuusik oli kohe valmis appi tõttama. Ambla kalmistu kivikuurist leiti sobiv rist koos ilusa kunstipärase aluskiviga. Vallavanem Riivo Noor lubas kanda pühitsusristi kordategemise kulud. Kõik paistis kenasti sujuvat kuni risti paigaldamiseni kalmistul. Seal andsid varasemad kauni kivi mikropraod järele ning rist tuli aluskivi küljest lahti. Kiiresti tuli leida uus kivi, teha sinna auk ja kinnitada rist. Selles aitas meid Ambla kiviraidur Jüri Piksar.

Koos piiskopiga kalmistule jõudes oli ilm suviselt ilus ja soe. Väga kogenud vaimuliku ja suure praktikuna ei vajanud piiskop pühitsustoiminguks käsikirja, vaid sujuvalt ja lodusalt toimetas talituse. Palvetas nende hingede eest, kes sinna kalmule maetud. Meenutas Kristuse taastulemise tõsiasja ning kallist lootust jõuda kord taevasesse Isakodusse.

Meenutuseks sellest kauaoodatud sündmusest tehti ka ülesvõtte.

Aegviidu kalmistu pühitsemisest osavõtjad

ERAKOGU

Päev päädis ühise söömaajaga Nelijärve perenaise Reet Purre Uueveski kompleksis, mis väga kenasti taastatud. Toidud olid hästi maitsvad ja tehtud üllatus omaniku poolt väga suur.

Heameel ja tänutunne sellise päeva sündmustest jääb kauaks südamesse ja hinge.

Tõnu Linnasmäe, koguduse hooldajaõpetaja

EELK AMBLA Maarja kogudus

Valguse tee 2, Ambla, 73502 Järva vald, Järvamaa,
ambla@eelk.ee

Tõnu Linnasmäe - koguduse õpetaja (tel 5647 1859);
Jaak Truu - juhatuse esimees (tel 523 8771); Ave Prints - organist
Jumalateenistus pühapäeviti 12.00
Arveldusarve: EE892200001120132572

Ambla Maarja koguduses...

...oli sündmusterohke aasta. Hoog saadi sisse neljandate Järva valla kirikupäevadega juulikuu esimesel nädalavahetusel. Nagu juba tavaks saanud toimusid loengud ja ettekanded, kõlas helisev muusika, vaadati ringi kirikais ja tõusti üles torni. Viimase võimaluse vastu oli inimestel nõnda suur huvi, et üks treppki tuli lasta puusepal uuesti üles ehitada. Kuna oli ka esimese Eesti laulupeo 155. juubeliaasta, oli kirikus välja pandud reliikvia – originaallipp, millega Ambla mehed tollasest sündmusest osa võtsid. Selle alaline hoiukoht on Paide muuseum, mille juhataja Ründo Mülts on käinud välja ilusa idee, et reliikviast võiks ömmelda koopia ja paigaldada see alaliselt Kesk-Eesti vanimasse pühakotta. Kirikute päevadele oli saabunud inimesi mitmelt poolt Maarjamaalt. Selleks oli ka põhjust, sest loenguid pidasid Rein Veidemann „Küsimus Eesti kultuurist“ ja Arne Hiob „Jeesuse paigad Pühal Maal“. Suureks muusikaliseks elamuseks kujunes segakoor HUIKi kontsert „Sii om leelo“. Meenutati Ambla pastor Georg Martin Knüpfferit (1877-1891), kes pani kirja oma lapsepõlve mälestused, mida nüüd ka eesti keelde tõlgitakse.

Nende tõlkimisega seotud küsimustega tegeleb pr Sirje Kuusik, koguduse hea koostööpartner. Käidi lilli asetamas hingekarjase kenasti renoveeritud haulal ning oma vaaronuga seotud seiku jagas Klaus Knüpffer. Taas oli kiriku põhjakojas avatud kohvik. Seal lõigati lahti Kuusiku talus valmistatud tort, millega tähistati pastor loci 40-nda tööaasta täitumist Amblas. Ilma heade abiliste ja kaastöötajata poleks võimalik korraldada selliseid suuri üritusi. Südamlik tänu nii Kaile kui Kristile, Kristale ja Andresele ning teistele, kes kaasa aitasid ja abiks olid.

Kuldpulmalised Ambla kiriku ees

ERAKOGU

Augustikuu esimesel pühapäeval peetakse Amblas tavapäraselt surnuaiapäeva kirikus. Seekord teenis kaasa Lehtse Kammerkoor lauldes hingestatult W.A. Mozarti Missat. Paljudele jättis see sügava ja pühaliku tunde. Lõikuskuu oli tähelepanuväärne veel sellegi poolest, et kolm abielupaari tähistasid kirikus oma kuldpulma. Üks neist toimus koos laulatusena ning sellel talitusel kõlas iidsete võlvide all võimsalt Tapa Linnaorkestri mäng.

Vahetult enne surnuaiapäeva algas koguduses veerandsaja aasta suurim töö ja ettevõtmine – pastoraadi uue katuse ehitus. Selleks tuli kõigepealt eemaldada kolm kihti vana katusematerjali – üle nelja aastakümne vanune pragunev eterniit ning veelgi vanemad kihid- bituumenist laineplaadid ehk bemiit ja selle all olev laastukiht. Ka naelu täis roovitus tuli täielikult välja vahetada. Lisaks proteesida mõned kahjustunud sarikad ja sarikate otsad ning välja vahetada kõrgel lääneseinal asuv penn. Seejärel vajab iga plekipaan eraldi ette valmistamist vastavalt nõuetele. Töid on teostanud väga hoolikalt ja korralikult Valtsimees OÜ eesotsas Kalvi Kondioga. Tema firmat ja mehi julgen küll teistelegi soovitada. Kohal käinud muinsuskaitseametnik Kais Matteuski nentis, et oleme tööle saanud parimad mehed. Selles võlgname omakorda tänu kohalikule Muinsuskaitseameti nõunikule Madis Mikkorile, kes neid meile soovitas. Enam kui kolme kuu jooksul pole näha olnud ühtki õllepudelit ja vandesõnagi kuuleb väga harva ja vaikselt. Ning tööd tehakse nagu omale. Oleme selle eest väga tänulikud. Samuti täname kõiki häid ja tublisid toetajaid, sealhulgas ka koguduse juhatuse inimesi, kelle annetused on võimaldanud neid töid teostada ja omaosaluse kulusid katta. Viimased ulatuvad tänavu viiekohalise numbrini. Jõukohase panuse eest täname ka Järva valda.

Katusevahetustööd Ambla pastoraadi juures

ERAKOGU

Artikli kirjutamise ajal pannakse kirikla katusele viimast pikka paani ning peagi peaks saama töödele joone alla tõmmata. Lisaks katuse töödele sai ka üks korsten uuesti üles laotud ning teine pikemaks tehtud, et visuaalselt asi ühesugune paistaks. Kohalikest puidutöökojast sai vintskapp ilusa uue akna.

Jõulukuu algul ootame piiskop Ovet pidama tänu-palvust ja pühitsema pastoraadi uut katust.

Kabeli katuse tööd Jarkko Arhilahti eestvedamisel jäid tänavu pooleli, sest olukord osutus olevat vammu tõttu palju hullem, kui algul arvata võis, ning jääb ootama uuel aastal tööde jätkufinantseerimist.

Veel üht sündmust tuleks ära mainida. Kauaaegse ja legendaarse Ambla hingekarjase Alexander Leopold

Paulseni (1834-1877) sünniaastapäeva tähistamist, millest möödus septembris 220 aastat. Seda tehti muusikapäeval, 1. oktoobril koos noorte muusikutega Koerust, keda klaveril saatis Siret Heinaste.

Paulsenitele kuulunud viiuli pani imeliselt pühakojas kõlama Marie-Helen Aavakivi, keda oreil saatis Anneli Tohver. Ettekandeid pidasid Niina Murdvee MUBA-st ja Riina Roose Tallinna Linnateatrist ning Ründo Mülts. Peeti mälestushetk ja asetati lilli vaimuliku hauale.

Taaskord olid koguduse headeks koostööpartneriteks kohaliku kultuurimaja töötajad. Kummardus samuti Elle Leesile, kellel Ambla kultuuri- ja vaimuelu sügaval hinges ja südames on.

Sisuka ja mitmekülgse aasta eest täname Jumalat, Tema armu ja õnnistust!

Tõnu Linnasmäe,
koguduse õpetaja

EELK ANNA kogudus

Anna, 72601 Anna, Paide linn, Järvamaa, anna@eelk.ee

anna.eelk.ee; [facebook.com/AnnaKogudus](https://www.facebook.com/AnnaKogudus)

Kristi Säask - hooldajaõpetaja (tel 520 0353);

Peep Heinaste - juhatuse esimees (tel 515 3667); Siret Heinaste - organist

Jumalateenistus kuu 2. ja 4. pühapäeval 14.00

Arveldusarve: EE711010702000731007

2024. aasta Anna koguduses

Oli töökas ja sündmusterohke aasta. Koguduses toimusid jumalateenistused igal teisel ja neljandal pühapäeval, lisaks vastavalt vajadusele mitmesugused talitused. Koguduseelu elavdamiseks pidasime koos õpetaja Jane Vainuga Ülestõusmispühadel Emmause missa, mis kõigile väga meeldis. Ühine arvamus oli, et seda võiks ka tulevikus korrata.

Kogudust teenisid aasta jooksul erinevad vaimulikud. Aasta algusest kuni juunini teenis kogudust hooldajaõpetaja Andres Tšumakov. Juunist augusti lõpuni teenis kogudust õpetaja emeeritus Lea Heinaste ning alates 1. septembrist teenib meie kogudust hooldajaõpetajana Kristi Säask.

Aprillis ja oktoobris toimusid kalmistul ja kirikuaias koristustalgud, millest võttis osa arvukalt inimesi ning tehti ära suur töö. Suur tänu kõigile osavõtjatele!

Suvekuud olid väga õnnistus- ja töörohked. Juuli algul toimus Hinnovi suguvõsa kokkutuleku palvus kirikus. Suguvõsa on alguse saanud Anna kihelkonnast, paljud suguvõsa liikmed on maetud Anna kalmistule. Kokkutulekut peetakse tihti ning tavalisel alustatakse päeva Anna kirikus palvusega. Sellel aastal oli kõige kaugemalt kohale tulnud inimene Ameerika Ühendriikidest, kellele usaldati austav ülesanne tuua palvuse algul kirikusse sisse suguvõsa lipp ning teda assisteerisid kaks kõige nooremat suguvõsa liiget. Oli väga meeldejääv päev!

Õnnistamise päeval kirikus

ERAKOGU

Juunikuus toimusid leeritunnid. Õnnistamised toimusid 14. juulil ja 11. augustil. Leerioonnistuse sai 8 noort (5 noormeest ja 3 neidu). Ristiti 1 täiskasvanu ja 2 last. Hõbeleeri mälestuspäev toimus koos leerioonnistamisega 11. augustil. Sellest võttis osa 5 koguduse liiget. Täname kõiki ja soovime rohkem Jumala õnnistust!

Traditsiooniliselt toimus surnuaiapäeva juulikuul teisel pühapäeval vabaõhu jumalateenistusena surnuaial. Osavõtt oli suurem kui eelmisel aastal. Jätkame surnuaiapäeva läbiviimise talitusi surnuaial.

Aasta jooksul on toimunud ka matusealutusi, kuid neid jääb järjest vähemaks. Enamus matuseid on urnimatused. Oleme siiski tänulikud, et inimesed soovivad omakseid ära saata jumalatoonaga.

Õpetaja Kristi Säase ametisseastamise päev

ERAKOGU

Lõikustänapäeva jumalateenistusel 13. oktoobril seadsid piiskop Ove Sander ja Järva praost Katrin-Helena Melder ametisse koguduse hooldajaõpetaja Kristi Säase. Soovime talle koguduse teenimisel Jumala õnnistust! Oleme tänulikud, et koguduse liikmed on oma kogudust jõu ja nõuga toetanud ning hoidnud pühakoda tulevastele põlvvedele.

Me jutustame tulevasele põlvele Issanda kiituseväärte tegudest, Tema vägevusest ja Tema imedest, mis Ta on teinud. Ps 78:4

Peep Heinaste, koguduse juhatuse esimees

EELK JÄRVA-JAANI Ristija Johannese kogudus

Pikk 26, Järva-Jaani, 73301 Järva vald, Järvamaa, tel 386 3114, jarva-jaani@eelk.ee

jarva-jaani.eelk.ee, [facebook.com/ EELK-Järva-Jaani-Ristija-Johannese-kogudus](https://www.facebook.com/EELK-Järva-Jaani-Ristija-Johannese-kogudus)

Katrin-Helena Melder – koguduse õpetaja (tel 5343 5774);

Priit Seire - juhatuse esimees (tel 503 2024); Ago Tint - organist; Tene Metsma - noortetöö juht;

Riina Seire - diakooniatöö tegija (tel 517 1217); Anneli Linde - misjonisekretär (tel 527 8567);

Gerly Algeus - koguduse sekretär (tel 5811 4034); Kristi Tarasov - pühapäevakooli õpetaja (tel 515 2685)

Jumalateenistus pühapäeviti 11.00

Arveldusarve: EE191010702010401000

Järva-Jaani koguduse elust aastal 2024

Üheks eriliseks sündmuseks meie koguduses oli külaskäik 29. veebruarist kuni 04. märtsini St Tõnise sõpruskogudusse Tõnisvorstis Saksamaal, millest võtsid osa Järva-Jaani segakoor ning meie koguduse õpetaja ja nõukogu liikmed.

Koguduse esindus külas St Tõnise kogudusel ERAKOGU

Sõprussuhted kahe koguduse vahel sündisid juba Eesti iseseisvumise taastamise algusaastatel ja eestvedajaks oli Helene von Schilling. Veidi üle 30 aasta kestnud koostöösse jääb hulgaliselt ettevõtmisi, millesse üheskoos panustatud: osalemine Järva-Jaani kiriku kellade valamisel Gescheris, Kirikutepäevadel ja Piiblinädalatel Berliinis, ühine reis Wittenbergi. St Tõnise kiriku esimene ristimiskivi on leidnud taaskasutuse Järva-Jaani kirikus. Sõpruskogudus on toetanud nende aastate jooksul pastoraadi remonti ja kiriku restaureerimist, roheliste altarikatete omaosalust ning koguduse laste- ja noortetööd ning diakooniatööd.

Selle aasta reisi eesmärgiks oli sõprussuhte laiendamine ja meie koorimuusika tutvustamine. Järva-Jaani segakoor ja dirigent Heli Kark olid ette valmistanud kontserdi, mis koosnes kolmest osast: rahvalaulud, vaimulikud ja isamaalised laulud. Eestikeelsete koorilaulude sõnumid kontserdi vaheteksidena tõlkis saksa keelde õpetaja Katrin-Helena Melder. Laupäeval, 2. märtsi õhtul oli St Tõnise kirik koorimuusika huviliste ja sõpradega täidetud ning 1,5 h kestnud kontserti kuulati harduses ning koori tänati püsti seistes ja pika aplausiga. Nõnda tänab kogudus St Tõnises ainult siis, kui muusika ja sõnum hinge puudutab ning ülendab.

Viiepäevasesse reisikavasse mahtus aga palju muudki: Kölni toomkiriku külastus, Tõnisvorsti linnapea vastuvõtt, koguduseliikmete ette valmistatud linnatuur, Heimendahli mõisa külastus ning kohtumine mõisahärra Julius von

Heimendahliga. Pühapäeval, 3. märtsi ühisel jumalateenistusel teenisid õpetajad Daniela Büscher-Bruch ja Katrin-Helena Melder ning koguduse nõukogu liikmed. Jumalateenistusel kõlasid Järva-Jaani ja St Tõnise koguduse segakoori esituses U. Sisaski "Sanctus" ning Pärt Uusbergi "Muusika". Pühapäeva pärastlõunal külastasime Kempeni linna, kus sündis ja elas Thomas Kempisest. Ta kirjutas seal oma neli raamatut, millest üks "Kristuse jälgedes" on tõlgitud ka eesti keelde. Meie reisi viimane päev viis meid Düsseldorf, kus külastasime ka Järva-Jaanis pastoriperes sündinud kunstniku ja Düsseldorf Kunstiakadeemia professori Eduard von Gebhardti hauda Düsseldorf Põhjakalmistul.

Sõpruskoguduses võeti meid vastu väga suure armastuse ja tähelepanuga, võisime kogeda õnnistust ja rõõmu ühisest osadusest ning sõprusest. Südamlik tänu Marcus Wetterile ja kogu korraldustiimile kõige hoole ja armastuse eest! Soovime nõnda nagu kõlas kontserdi viimases laulus vana liiri palvesoov: *Kuni jälle kohtume, kuni jälle kohtume palu Jumala kaitsvat kätt hoidmas su üle / Und bis wir uns wiederseh'n, und bis wir uns wiederseh'n, möge Gott seine schützende Hand über dir halten.*

Kunstnik Anu Raud kirikus

ERAKOGU

06.-07. juulil toimusid **IV Järva valla kirikute päevad** ja meie fookuses oli sel korral kunstiteemad. Tekstiilkunstnik Anu Raud pidas avapäeval loengu ja rääkis oma vaipadest, mida ta on loonud kirikutesse. Neid oli võimalik kahel päeval ka näha, sest olime seadnud üles näituse "Suurem neist on kukeke". Järgnes õlimaalistamise meistrikursus "Pühakoda maalil", mida juhendas kunstnik Kerttu Soans ja millest võttis osa kümnekond maalihuvilist. Kuna vihma sadas, siis maalisime kirikus ja seda ka orelipooltunni "Suveviisid läbi aegade" organist Marju Riisikampi esituse saatel ning õhtu lõpetas

kontsert Maarja laulude saatel. Päeva jagus veel torni- ja kohvikukülastamisi, vestlusi ja kohtumisi.

Pühapäeval jumalateenistusel jutlustas õpetaja Jaan Tammsalu ning oreil mängis kaks pala tema abikaasa Maris Tammsalu. Jumalateenistusele järgnes Jaan Tammsalu loeng "Keldi palved ja õnnistussoovid". Samaaegselt oli pastoraadi õuel perepäev, kus oli võimalik sõita poniga, joosta ja hüpata kepphobuste rajal, lasta teha üks näomaaling ning süüa minipannkooke. Võimalus oli lisaks taas kiriku torni külastada ja süüa suppi ning pannkooke kirikukohvikus. Südamlik tänu kõikidele, kes aitasid meie koguduses kirikutepäevi ette valmistada, läbi viia ning teelisi kirikus vastu võtta!

Lõikustänapüha kogudus

ERAKOGU

Lõikustänapühäl, 13. oktoobril tänasime Jumalat andiderohke aasta eest, aga ka neid koguduse kaastöölisi, kes on kümme ja enam aastat meie koguduse töösse armastuse ja ustavusega oma aega ja ande panustanud. Andsime üle EELK tänukirjad Tiina Joostile, Lia Ojakõivule, Gerly Algeusele ning hea koostöö eest Järva-Jaani naiskodukaitsele. EELK tänukirja pälvis ka Heli Kark. Lõikustänapühäl alustas ka koguduses tööd pühapäevakool ning ühises tänulauas pastoraadis tundsiime rõõmu üksteise osadusest.

Õhtusel tänujumalateenistusel Tallinna Piiskoplikus Toomkirikus pälvisid EELK aukirjad meie koguduse pika-

ajalised kaastöölised raamatupidaja Maimu Plinker, nõukogu liige Tene Metsma ning orelimeister ja organist Ago Tint.

Tunnustuse saajad Peapiiskopiga Toomkirikus

ERAKOGU

Suure tänutundega saabki peagi mööduvale aastale tagasi vaadata, sest kaastöölisi, kes oma aega ja ande kogudusetöösse panustavad, on palju enam, kui siia leheküljele mahuks kirja panna ja sündmuseidki jagus koguduse ellu rohkesti. Nendes kõigis inimestes peitubki meie koguduse rikkus, sest Issand saab õnnistada seda, mida Tema nime auks ja kiituseks üheskoos teeme. Südamlik tänu teile kõigile, armsad koguduse kaastöölised, toetajad ja lahked annetajad, kõige hea eest! Laulik ütleb: „*Tänage Issandat, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igavesti.*“ Ps 106:1

Õnnistussooviga

Katrin-Helena Melder, koguduse õpetaja, praost

EELK JÄRVA-MADISE Püha Matteuse kogudus

Järva-Madise kirikla, 73409 Järva vald, Järvamaa, tel 5807 9317, jarva-madise@eelk.ee

facebook.com/EELK-Järva-Madise-Kogudus

Jane Vain – koguduse õpetaja (tel 5451 6999);

Meeri Metso - juhatuse esimees (tel 524 9707); Eve Sisask - organist

Jumalateenistus pühapäeviti 11.00

Arveldusarve: EE451010702005325007

Järva-Madise kogudusest Anno Domini 2024

Eelmise aasta kokkuvõtte lõppes prohvet Miika sõnadega: *Mida nõuab Issand sinult muud, kui et sa teeksid, mis on õige, armastaksid headust ja käiksid alandlikult koos oma Jumalaga?* (Mi 6:8)

Muutuvas, sündmuste- ja inforohkes maailmas vajab inimene pidepunkti, millest ta teadlikult või kaude kinni hoiab. Kirik ja kogudus on meie kultuuriruumis selleks pidepunktiks, mille kohta siiski mitte harva öeldakse, et "hea, et kirik on olemas ja püsib."

Järva-Madise kirikuhoone on püsinud oma kohal ehitamisest saadik üle poole aastatuhande, selle juurde on kerkinud muid hooneid, mis lagunenud ja taas üles ehitatud ja jälle ajahambale pureda jäänud. Tänavusel, 2024. aastal, on Järva-Madisel sõna ja sakramendi kõrval ehk kõige olulisem olnudki hoonetega seonduv. Märksõnadeks remontimine, taastamine, restaureerimine, värskendamine, ehitamine. Ikka selleks, et püha ruum - kirik ja seda

ümbritsev avalik ruum - oleks hoitud ja hooldatud, et siin oleks hea olla nii kogudusel kui külalistel. Teine oluline osa on olnud kultuur ja haridus. Kirikute päevad on leidnud oma koha kohalike ja külaliste kalendrites ning Järva-Madise kirikus võis lisaks muusikale kuulda mitmeid väärt loenguid ja ettekandeid.

Pirita-Vastseliina kultuuriloolise palverännutee märgi pühitsemine
ERAKOGU

Kukenoosi küünis etendus "Stahli grammatika" ja sel aastal nägi ilmavalgust kiriku ja koguduse lugu puudutav raamat. Kolmas osa koguduse ja kiriku tänavusest aastast on palverännud ja sportlikud sündmused. Pirita-Vastseliina kultuurilooline palverännutee kulgeb Järva-Madise kihelkonnas kolmkümmend kaheksa kilomeetrit ja ühepäevaste rännakutena on kolme korraga kõnnitud Järva-Madise/Kose kihelkonnapiirilt kirikusse. Järva-Madise kirikujuooks paistab leidvat oma kohta ja oktoobri algul startis Eesti Maastiku Maraton kiriku suurelt parkimisplatsilt üle rabade Aegviidu poole. Neljas osa, see, mille seisavad eelmised - inimesed. Külalised, teelised ja rändurid, kes kevadest sügiseni kiriku avatud udest sisse astuvad. Koguduse liikmed, kes tulevad pühapäeviti jumalateenistusele osadusse Jumala ja kaasinimestega ning ulatavad oma abikäsi koguduse igapäevaelutoimetustes. Koostöövõrgustik kohalikest omavalitsusest mittetulundusühinguteni, naaberkogudused, selle aasta eestpalvekogudus EELK Hageri Lambertuse kogudus ja kohalik kogukond, kes moel või teisel toetavad koguduse maise eluga seonduvate ülesannete täitmist. Koolid ja õpetajad, matkaseltskonnad ja isepäi uitajad. Inimlik tänu on piiratud sõnadega, aga Jumal õnnistab heldet ja armastavat andjat piiritult. Suur tänu selle aasta eest Ain, Andrus, Arlet, Aune, Eero, Emil, Eve, Egert, Heli, Heti, Hirvo, Joel, Jürgen, Kai, Kaja, Kalju, Karin, Leelo, Madis, Malle, Meelis, Meelis, Meeri, Merike, Reelika, Reet, Silja, Sirje, Triin, Viive, Albu kool, Aravete lillepood, MTÜ Meie, Järva praostkond, Järva vald, Järva-Madise Külaselts MTÜ, Muinsuskaitseamet, Pille Lille Muusikute Fond, Sõrandu vabatahtlik päästekomando, MTÜ Palveränd, Piibe Teater, Puidupoisid OÜ, Põhja-Järva Kultuurikeskus, Rändmeister OÜ, Sink Sale Proo, A. H. Tammsaare muuseum Vargamäel.

Kõike siis, mida te iganes tahate, et inimesed teile teeksid, tehke ka nendele (Mt 7:12).

Jane Vain, koguduse õpetaja

EELK JÄRVA-PEETRI Püha Peetruse kogudus

Peetri, 73101 Järva vald, Järvamaa, tel 386 4441, jarva-peetri@eelk.ee

facebook.com/EELK-Järva-Peetri-Kogudus

Katrin-Helena Melder - hooldajaõpetaja (tel 5343 5774); Jaanus Tammiste - diakon (tel 514 1486)

Siiri Tammiste - juhatuse esimees (tel 505 3215); Siret Heinaste - organist

Jumalateenistus kuu 2. ja 4. pühapäeval ja kirikupühadel 10.00

Arveldusarve: EE7810107020007300008

Järva-Peetri kogudus ja kirik

Inimestega kohtudes ja vesteldes küsitakse sageli, et kuidas kirikul-kogudusel läheb. Olen alati vastanud: rahulikult. Ja Järva-Peetri koguduse elu ongi mööduval, 2024-ndal aastal, läinud rahulikult. Jumalateenistused toimuvad kaks korda kuus – teisel ja neljandal pühapäeval algusega kell 10.00. Lisaks on toimunud kirikukontserte ja tähistatud nii kiriklikke kui riiklikke tähtpäevi. Meie koguduse naisansambel „Petra“ osales vaimulikul laulupäeval Viljandis.

Vahel on öeldud, et kiriku ukсед peaksid olema tihedamalt avatud ja kontserte peaks korraldama rohkem, aga ehk peaks esmalt kasutama neid võimalusi, mis on ja

kui neid jääb väheks, siis saab alati enam pakkuda. Mõni aasta tagasi ütles üks vaimulik, et kui igal pühapäeval on kirikus kümme inimest, siis hakkab ta tegema jumalateenistusi tihedamalt. Usun, et praegusel ajal on Eestis vähe maakogudusi, kuhu tavalisel pühapäeval koguneks teenistusele kümme ja enam inimest.

Kui me jätame kõrvale kurva fakti, et pühapäeviti külastab jumalateenistusi väga vähe inimesi, siis on ka lõppevale aastale tagasi vaadates põhjust rahul olla.

Mai alguses toimus Järva-Peetri koguduse muusikakollektiivi „Petra“ 15. tegutsemisaasta sünnipäevakontsert

„Üheskoos“. Toimus meeleolukas kontsert, kus üheskoos laulsid nii endised kui tänased lauljad. Kõikide nende aastate jooksul on olnud juhendajaks Siret Heinaste. Sireti eestvedamisel osales meie koguduse naisansambel „Petra“ vaimulikul laulupäeval Viljandis.

Suve algul toimus Järva-Peetri kirikus väga südamlük ja hinge puudutav kontsert, kus esines Tallinna Kaarli kiriku kontsertkoor Piret Aidulo juhendamisel. Suurepärase muusikaline elamus!

Tallinna Kaarli kiriku kontsertkoor

ERAKOGU

Järva valla kirikute päevad möödusid pidulikult ja sündmusterohkelt. Järva-Peetri kirikus said soovijad kuulata Arne Hiobi reisidest Pühale Maale ja nautida Marju Läniku kontserti.

Külas on piiskop Ove Sander abikaasaga

ERAKOGU

Lisaks toimus Järvamaa Muuseumi Sõprade Seltsi eestvedaja Ründo Mültsi korraldatud kultuuriloopäev „Eesti lipp 140“ ja Cristoph Wilhelm Beermanni 160. sünnipäeva tähistamiseks. Toimus pidulik jumalateenistus ja piiskop Ove Sander õnnistas kiriku ees uue lipumasti ja

kaks infotahvli, millest üks on pühendatud Gustav Heinrich Beermannile ja tema pojale Cristoph Wilhelm Beermannile ja teine praost Gustav Felix Rinnele.

Järva valla kirikute päevad on toonud aastate jooksul palju sündmusi kirikutesse, aga nad on toonud ka kirikusse palju inimesi, kes on kunagi kiriku ja kogudusega seotud olnud. Minu jaoks oli väga oodatud kohtumine kunagise Järva-Peetri kirikuõpetaja Elmar Kõivi tütarde Ene ja Liinaga. Kurtsin neile, et kiriku arhiivis on väga vähe säilinud fotosid nende isast ja nad töid meile haruldasi ning ajaloolisi fotosid. Elmar Kõiv teenis kirikut väga raskel ja murrangulisel ajal ning kindlasti väärib meie kirikus mälestustahvli.

Piiskop Ove Sander lipuväljaku pühitsemisel

ERAKOGU

Eelmise, 2023. aasta, kirikute päevad töid meie kirikut külastama ka Marju Sammuli, Tartu Peetri koguduse liikme. Marju küsis minu käest, et miks meie kirikul ei ole rohelise altarikatteid. Minu vastasin, et meil on need olemas, aga õmmeldud 70 aastat tagasi. Seejärel tegi Marju pakkumise, et õmbleb meile uued. Täna on meil väga kaunid, käsitsi tikitud, südamega tehtud rohelised altarikatted. Tikandeid tasub tähelepanelikult vaadata ja ära tunda just Järva-Peetri kirikule ainulaadseid motiive altarilt või Vabadussõja kangelaste haudadele paigaldatud riste kiriku eest. Aitäh ja sügav kummardus Marjule!

Igasse aastasse tagasi vaadates on olnud hetki, mis teevad meele mõruks, aga alati on olnud rohkem rõõmsaid sündmusi ja südamlükke kohtumisi! Seda ootame ka 2025. aastal!

Õnnistatud jõulupühi

ja armuküllast uut aastat soovides,

Jaanus Tammiste, diakon

EELK KOERU Maarja-Magdaleena kogudus

Paide tee 4, Koeru, 73001 Järva vald, Järvamaa, koeru@eelk.ee

<http://koeru.eelk.ee/>

Kristi Säask – koguduse õpetaja (tel 520 0353)

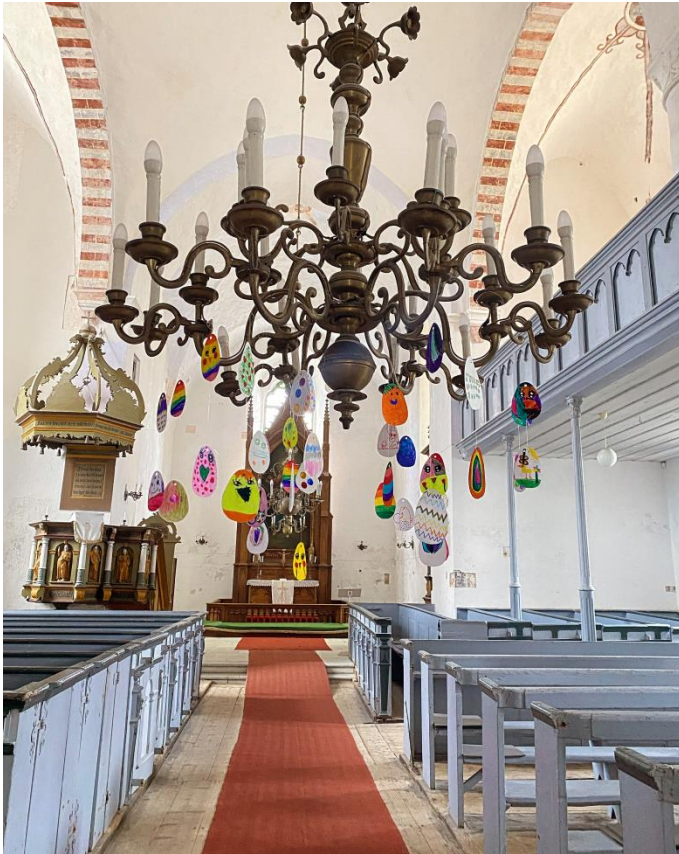
Eltsa Lööke - juhatuse esimees (tel 5805 6739); Anne Pindre - orelimängija

Jumalateenistus pühapäeviti 12.00

Arveldusarve: EE261010702008531005

Koeru Maarja-Magdaleena kirik ja kogudus

2024. aastat Koeru koguduses ilmestavad kohtumised ja taaskohtumised.

Ülestõusmispüha kaunistused kirikus

ERAKOGU

Kogudus osales esmakordselt Misjonikeskuse algatatud eestpalvekoguduste projektis. Loosiga sattus selle aasta partneriks Nissi Maarja kogudus. Üksteise eest palvetamisele lisaks toimus kaks kohtumist ühiste jumalateenistustega. Augustis käis Koeru koguduse esindus Nissis, kus õpetaja Kristi Säask ka jumalateenistusel kaasa teenis ning meil oli külalistenähtav võimalus tutvuda Nissi kiriku ja koguduse tegemistega.

Oktoobris tuli Nissi rahvas Järvamaale, pühapäevasele jumalateenistusele toodi kaasa rikkalik muusikaline kingitus ning meie saime tutvustada oma kirikut ning kogudusemajas ühises osaduses olla.

Suurim taaskohtumine oli kahtlemata Christian Ackermanni krutsifiksi tagasijõudmine Koeru kirikusse.

Eesti kunstiakadeemia tudengid ja professor Hilka Hiip uurisid ja kaardistasid 2018. aastal Saksa päritolu Eesti barokiajastu puunikerdaja teoseid, ning uurisid ka Koeru krutsifiksi, mis rippus altariruumi põhjaseinal.

Kuigi Kristuse kuju oli kaetud ühtlaselt valkjashalli värviga ning ristipuu pruunika põrandavärviga, paljastasid uuringud põnevaid kihte, mis andsidki aimu Eesti barokiajastu kuulsaima meistri erakordsest detaili- ja värvirikusest.

Et asjast täpsemalt uurida, viidi krutsifiks Tallinna kunstiakadeemia töökotta puhastus- ja taastustöödele.

Koeru kiriku krutsifiks

ERAKOGU

Need oli esialgse plaani järgi kavas lõpetada hiljemalt 2020. aasta novembriks, mil Niguliste muuseumis avanes Christian Ackermanni suur ülevaatenäitus, kus ka seda teost eksponeerida. Näitusele krutsifiks jõudis, ent veel lõplikult teda selleks ajaks puhastada ei jõutud. Ristipuu avanesid värvikihtide alt evangelistide figuurid ning Kristuse kuju on erakordselt detailirohke. Hilka Hiipi ja konservator Jüri-Martin Lepa suur töö päädis krutsifiksi tagasitoomisega Koeru kirikusse 18. juulil. See paigutati uude kohta: lõunapoolse rõdu otsaseina, kus see on imeliselt hästi vaadeldav. Kuigi ristipuu on puhastatud ja konserveeritud täies mahus, on Kristuse kuju avatud osaliselt ning avastamist jagub ka tulevastele uurijatele ja restauraatoritele.

Toredad kohalikud kohtumised sündisid koostööprojekti kaudu, kus Koeru hooldekeskuse kliendid ja Koeru lasteaia lapsed valmistasid kiriku jaoks kaunistusi ülestõusmispühadeks ning Koeru kodutütred aitasid neid kirikusse üles panna. Ja muidugi talgupäevad, Järva valla kirikute päevad, jumalateenistused ja kontserdid! Koeru on olnud kohtumispai!

Kristi Säask, koguduse õpetaja

EELK KÄRU kogudus

Viljandi mnt 6a, Käru, 79201 Türi vald, Järvamaa,

karu@eelk.ee

karukirik.com; facebook.com/pages/Käru-Kirik
Jaanus Noormägi - hooldajaõpetaja (tel 518 9958);
Heli Burmeister - juhatuse esimees (tel 5635 6139)
Jumalateenistus kuu 2. Ja 4. pühapäeval 14.00
Arveldusarve: EE612200001120135016

Kolm õpetajat aasta jooksul

Käru koguduse jaoks oli lõppeval 2024. aastal kõige tähelepanuväärsem vast see, et jõudsimme näha koguduse hooldajana kolme erinevat õpetajat: aasta alguses veel meie pika-aegne hooldajaõpetaja Teet Hanschmidt, kes jättis veebruaris kogudusega hüvasti ning siirdus emerituuri ning seejärel võttis koguduse hooldamise üle Järva praost Katrin-Helena Melder kuni uue õpetaja leidmiseni.

Õpetaja Jaanus Noormägi

ERAKOGU

Vaatasime pikisilmi Türi koguduse poole ja jälgisime siis Türi uue õpetaja valimisi; valituks osutus õpetaja Kalle Kadakas, kes pidi tulema ka meie koguduse hooldajaõpetajaks, kuid ta loobus viimasel hetkel. Konsistoriumi otsusega määrati alates 01. juunist Türi koguduse õpetajaks ja Käru koguduse hooldajaõpetajaks õpetaja Jaanus Noormägi. Oleme väga rõõmsad, et koostöö õpetaja Jaanus Noormägiga on läinud käima ning tal on värskaid mõtteid ja indu meie väikese koguduse jaoks.

Eelmisel, 2023. aastal said värskendatud Käru koguduse suhted sõpruskogudusega Soomest, nüüd septembris tuli väike rühm Soomest Nykarleby ja Jepua kogudusest meile vastukülaskäigule. Veetsime üheskoos tore päeva, rääkisime meie sõprus-suhetest ja kinnitasime, et ühte hoidmine ning kogemuste jagamine aitab kirikutel elus püsida. Külastasime koos kohalikke tähelepanuväärseid paiku ja aeg möödus kiirelt heade mõtete seltsis.

Soomes sõprade esindus Käru kogudusel külas

ERAKOGU

Oluline uuendus on Käru kiriku lae lühtrite renoveerimine ning need näevad nüüd tõesti välja kaunilt säravad ja justkui uued.

Kirikuaasta on lõppemas, aga meie ootame veel selle aastanumbri sees ühte erilist päeva. Nimelt kingib Väandra vaibatehas Käru kirikule uued käsitööna kunstniku kavandi järgi valmistatud vaibad. Need on lubatud pidulikult üle anda detsembrikuu alguses.

Läheme uuele aastale vastu, lootes Temale, kelle käes on kõik asjad.

Õnnistussoovidega

Heili Burmeister, koguduse juhatuse esimees

EELK PAIDE Püha Risti kogudus

Väike-Aia 40, 72711 Paide, tel/faks 510 9926, paide@eelk.ee

www.eelk.ee/paide; [facebook.com/paidekirik](https://www.facebook.com/paidekirik)

Andres Tšumakov - koguduse õpetaja (tel 510 9926);

Aivar-Joel Rikk - juhatuse esimees (tel 553 3656)

Olaf Lääne - organist; Tiiu Kiik - organist; Janika Oja - organist-koorijuht

Jumalateenistus pühapäeviti 10.00

Arveldusarve: EE691010702000729006

„Generatio praeterit et generatio advenit...”¹

Rahvapõlv tõesti läheb ja tuleb. Ja maailm on jätkuvalt pidevas arenemises – ehitatakse, lammutatakse, ehitatakse jälle üles ja remonditakse. Remonte tehti Paide kirikus ju ka. Renoveeriti kiriku käärkamber ning külalis-esinejatele ehitati koorirõdu alla eraldi nn *green room*. Selle eest suur-suur tänu koguduse juhatuse esimehele Aivar-Joel Rikk'ile ja tema töömeestele.

Kuid põhiline töö kirikus käib siiski (apostel Pauluse sõnu kasutades) „*elavate kividega*” – inimestega. Inimesed on need, kes kannavad oma kirikut ja kogudust. Ehitades „*elavatest kividest*” kogudust, saab kindel olla, et kogudus ehitab ka „*elututest kividest*” vajalikke hooneid ja maju.

Seega on ka kogudus oma töös ehk mõneti sarnane küünikust filosoofile Diogenesele, kes päikeselisel päeval kõndis otsides süüdatud laternaga mööda rahvarohkeid Ateena tänavaid. Küsimusele: „*Mida või keda sa otsid?*”, vastas filosoof: „*Ma otsin inimest.*”

Õnneks ei pea koguduses inimesi laternatulega otsima. Inimesed tulevad ise. Kui oskaks neid vaid hoida.

Vaadates nüüd tagasi viimasele aastaringile, siis kõiki minemisi ja tulemissi kahjuks meenutada ei jõua, ei oska ja kõike meenutada ei saa ja pole ka vaja. Küll on aga palju hetki, mis väärivad siia jäädvustamist.

Ühel ilusal päeval tulid kirikusse kahe hooldekodu juhatajad ja sellest on sündinud ilus koostöö Paide ja Käru Südamekoduga, kus õpetaja on käinud regulaarselt jumalateenistusi pidamas ja inimestega vestlemas.

Suurejooneliseks kujunes helilooja Arvo Pärdi näitus koostöös Arvo Pärdi keskusega. Näitus kuulub kogudusele ning see oli vaatajatele välja pandud kaheks kuuks ning liikus seejärel edasi Rakvere kirikusse. Näituse avamisel mängis orelit organist Kristel Aer.

Arvo Pärdi sünnipäevanädalal oli huvilistel võimalus kirikus kuulata muuhulgas harivat loengut praost Mart Jaansonilt. Ning maestro sünnipäeval laulis kirikus ansambel *Vox Clamantis* Jaan-Eik Tulve juhendamisel.

Võiks öelda, et Paide kirik on täis lõppematut muusikat. Aastaringi on kestnud igal kolmapäeval keskpäevased orelimuusikahetked. Suur tänu siinkohal koguduse muusikutele – Olaf Läänele, Tiiu Kiigele ja Janika Ojale. Lisaks on Paide kirikus käinud veel mängimas organistid Tiia Tenno ja Kadri Ploompuu.

Suureks muusikasündmuseks oli osavõtt EELK Kiriku- ja Laulupäevast, kus Paide Püha Risti kogudust esindas koguduse ansambel *Decorus Musicus*. Koguduse ansambel, lisaks arvukatele lauluhetkedele oma kirikus, käis aasta jooksul laulmas ja Paide koguduse poolt tervitusi viimas veel Põide ja Nissi kogudusele.

Täis muusikat oli Saksa sõprade külaskäik Hofgeismar-Wolffhagenist ja nende kontsert kirikus koos koguduse ansambliga.

Rahvasuu järgi *Agnus ja Dei* Paide kirikaia koos peremehega
DMITRI KOTJUH

Elavat arutelu on toonud möödunud aastal alguse saanud igakuised vestlusõhtud „Kirik kogukonnas – kogukond kirikus”, mis toob huvilistele lähedale põnevaid kohtumisi erinevate külalistega, kelleks olid Vallo Ehasalu, Uku Valner, Valdo Lust, Janis Tobreluts, Arne Hiob, Ove Sander, Ants Tooming, Ründo Mülts, Priit Rohtmets, Toomas Jürgenstein, Liina Raudvassar. Kiriku renoveerimislugu rääkisid koguduse juhatuse liikmed Aivar-Joel Rikk ja Andres Jalak. Vestlusõhtuid on modereerinud koguduse liige Eimar Veldre.

Looduhoiuga seoses elasid mõnda aega kiriku aias lambad. Kiriku piirdeaiale oli lammaste karjatamise ajaks pandud ka selgitavad tekstid, kus muuhulgas kirjas mõiste *Agnus Dei* tähendus. Et kohalik leht kutsus üles andma lammastele ka nimed, siis rahvasuus saigi üks lammas nimeks *Agnus* ja teine *Dei*. Vahel käisid lambad sisse piilumas ka avatud käärkambri uksest ja uudistasid mida koguduse õpetaja teeb. Ei tea, kas tundsid ära sugulashinge?

Koguduse juhatuse esimehe Aivar-Joel Rikk'i tublidust on märganud ka Paide linna tasandil ning talle omistati Paide linna tänukiri. Samuti oli Aivar-Joel Rikk üks kahest Aasta Juhatuse Esimehe nominentidest.

Rõõm on jätkuva koostöö üle koolidega – Paide Hammerbecki, Paide Hillar Hanssoo, Türi ja Laupa põhikoolidega, Paide Gümnaasiumiga, Paide Kunstikooliga, Paide Muusikakooliga, Järvamaa Kutsehariduskeskusega ja Türi Kevade kooliga. On väga südantsoojendav, et nendest viimase kooli õpilased küpsetasid Paide kiriku altarile lõikustänapühaks rukkileivad.

Rõõm on jätkuvast oikumeenilisest koostööst. Aastaringelt toimuvad Paide kirikus õigeusu liturgiad ja palveteenistused. Veebruaris toimus erinevate koguduste koostöös Tervikliku Tervenemise Teenistus, mis kanti otse-ülekanadena üle ka TV7-s.

Rõõm on nendest üheksast inimesest, kes said Paide kirikus leeriõnnistuse ja laulatatud kolmest pruutpaarist. Rõõm on vabatahtlike suurest panusest – olgu see siis suvine kirikuvalve või osavõtt ühistest talgupäevadest.

¹ Rahvapõlv läheb ja rahvapõlv tuleb... (Koguja 1:4)

Nii sünnib kirikus väga palju head ja ilusat. Seda kõike silmas pidades ei tahakski teinekord kirikust üldse välja minna. Kuid siis meenuvad praost Jaan Lattiku mõtted, kes on öelnud – „*Karjane ei ela ainult kirikus ja kirikumõisas, ei istu üleval pilveäärel, vahtides sealt alla patusele rahvamassile. Teda tuleb otsida sealt, kus elu keeb, tormab, kus südamed valutavad. Mitte kaasalõojana ja huntidega ulujana, vaid karjasena. Mitte iialgi karjakoerana, kellele igaüks võib jalaga vastu põrandat põrutada...*” Nii on kiriku varjulisest rüpest mindud ka välja – koolimajadesse, hooldekodudesse, haiglasse, talitatud pühitsemistalitus Paide uue päästekomando maja avamisel.

Ja jällegi – kiriku eest ei seisa ja tööta ainult vaimulik. Seda teeb koguduse juhatus, nõukogu ja viimselt iga koguduse liige oma suutlikust mööda nende talentidega, mis Jumal temale kord hälli kaasa andis - isa ja ema südamevere ning õnnistusega. Tänu kõikidele nendele inimestele!

Tänu Jumalale on kiriku ukсед jätkuvalt väga paljudel päevadel nädalas avatud nii palvetajatele kui ka turistidele. Suvisele Teeliste kiriku projektile aitasid kaasa Aime, Elve, Helve, Irma, Luule, Toomas, Tõnis, Ülle. Aitäh! Oleme avatud kirik mitmeski tähenduses.

Andres Tšumakov, koguduse õpetaja

Arvo Pärdi elule ja loomingule pühendatud näituse avamine Paide kirikus

DMITRI KOTJUH

EELK TAPA Jakobi kogudus

Õhtu pst 24, 45107 Tapa, tel/faks 322 0099, tapa@eelk.ee

tapajakobikirik.ee

Jane Vain - hooldajaõpetaja (tel 5451 6999)

Evely Traublum-Rambi - juhatuse esimees ja organist (tel 5691 8023)

Jumalateenistus pühapäeviti 14.00

Arveldusarve: EE60220000112008792

Taas jõuab mööda...

Taas jõuab mööda üks aasta oma sündmuste ja päevadega, mida oleme näinud ja läbinud. Mida see aasta siis on andnud. Nii õnnistust, armu kui kurvastust ja lahkumisi. Eks ristiinimese elu ongi tihti ju see, et olenemata selle kulgemisest jääb alati talle lootus kõige paremas tähenduses.

Aasta on möödunud oma igapäevastes tegevustes, kus kogudus on oma Jumalat armastades Teda teeninud, on käinud kirikus ja sellest, mis seal pakutakse, osa saanud. On olnud ilusaid hetki nii kohtumiste kui ühiste hetkede näol. Ka sel aastal leeritati üks leerilaps, kes usule tulles Jumalale oma töötuse andis ja maeti neidki, kes siit ilmast on lahkunud. Kogudus sai osa külalainest, mida õpetaja emeritus Arne Hiob ja sinodil piiskop Ove Sander võis kuulutada. Oli kauneid koorikontserte, kus esinesid kammerkoor „Solare“, Lehtse kammerkoor ja Tapa

segakoor „Leetar“. Hea meel sellestki, et õpetaja ja organist võisid ansambli koosseisus kiriklikust laulupeost Viljandi lossimägedes osa võtta. Samuti kuulda kontserti Paides saksa sõprade poolt.

Samas on see aasta olnud ka teistsugune kui teised. Mitmete ustavate kirikuliste ja õpetaja haigestumiste poolt, mis näitavad koguduse elus mingit muutust. Seal, kus on tehtud ikka plaane nagu igal aastal ja samas teadmises, et see kevad, suvi ja sügis on viimane just sellisena. Mitte teadmises, et tahaks ehk minna, vaid just selles, et aeg, mis antud, on saanud selles võtmes täis.

Tapa kogudus on olnud ustav kogudus. Alati on jätkunud neid, kes on olnud koos Jumala sõna kuulamas, palvetamas, laulmas. Olgu need siis jumalateenistustel, hommikupalvustel ja piiblitundides. Aga ka nii paljudel erinevatel kohtumistel ja vestlustes. Tore on ju see, et ristirahval on alati tore koos olla. Neid ju ühendab see

meelsus, mida nemad on harjunud tundma läbi oma arvukate kogemuste.

Tänane sõnavõtt ei olegi niivõrd aasta sündmuste kirjeldus, kui pigem kirjeldus sellest, mida üks väike kogudus ja inimesed selles võivad tähendada. Seda eriti

selles võtmes, kus ma nüüd juba kui lahkuv karjane võin tagasi vaadata. Inimesel on huvitav omadus siin elus hääd meenutada ja ka ebaolulist unustada. Eks seda ehk kannab ka selle aastaraamatu mõte. Mitte, et me tänapäeva ajakirjanduse mõjul otsime metsikult uusi

Emerituuri siirduv õpetaja Valdo Reimann külalistega pärast jumalateenistust Tapa Jakobi kirikus KÄTLIN LIIMETS

sündmusi, mis meid tublideks eesrindlasteks teiste ees teeks, vaid just seda üldist rahu ja kulgemist jagaks, mida ristiinimesed oma elus kogevad.

Seda kogemust olen tahtnud ja saanud ka Teiega üheksa aasta jooksul kogeda.

Suur tänu selle eest!

Valdo Reimann, Teie endine karjane

Järva praostkonna sinodist osavõtjad Tapa kirikus

ERAKOGU

EELK TÜRI Püha Martini kogudus

Kevade 13, 72212 Türi, tel 387 8330, turi@eelk.ee

www.tyrikirik.ee

facebook.com/EELK-Türi-kogudus

Jaanus Noormägi - koguduse õpetaja (tel 518 9958); Lembit Kүүts - juhatuse esimees (tel 5648 0099)

Marju Riisikamp - organist

Jumalateenistus pühapäeviti 11.00

Arveldusarve: EE08101070200397000; EE972200221057278745

Türi kogudus AD 2024

Õpetaja Teet Hanschmidt emerituuri siirdumine ERAKOGU

Türi koguduse elus oli suurim sündmus 2024. aastal kahtlemata koguduse õpetaja Teet Hanschmidt emerituuri suundumine. Teet Hanschmidt pidas oma viimase jumalateenistuse Türi kirikus 25.02.2024, järgnes kohvilaud ja koosolemine, kus kogudus tänas oma kauaaegset õpetajat ja kaastöötajaid.

Kuulutati välja ka uue õpetaja valimised ning valituks osutus õpetaja Kalle Kadakas, kes aga viimasel hetkel siiski loobus. Koguduse hooldajaõpetajaks jäi, kuni ametikoha täitmiseni, praost assessor Katrin-Helena Melder.

EELK Konsistoorium määras EELK Türi Püha Martini uueks õpetajaks ja Käru koguduse hooldajaõpetajaks Jaanus Noormägi.

12. juulil toimus õpetaja Jaanus Noormägi tutvustamine jumalateenistuses, mille viis läbi piiskop Ove Sander, assisteerisid Järva praost Katrin-Helena Melder ja abipraost Andres Tšumakov ning vaimulikud. Põnev ettevõtmine oli sellel aastal EKA konserveerimise ja muinsuskaitse kursuste tudengite praktika Türi kirikus 5.-8. augustil. Tudengid esitlesid 8. augustil praktika juhendaja Anneli Randla eestvedamisel Türi kirikus läbi viidud ajalooliste siseviimistluskihtide uurimuse tulemusi. Üliõpilased näitasid nii kiriku seintele kui lakke erinevatel perioodidel tehtud maalinguid ja jagasid selgitusi nende kohta. Ilmnes, et kiriku altari taga on peidus 13. sajandist pärit, kiriku ehitamise ajal maalitud pühitsusristid, altari kohal laes aga varane fresko ja selle veidi hilisem täiendus. Altariruumi nurkades lisaks maalitud maskpead (näokujutised) ja võidukaarel oma-

pärane muster. Oreliruumi laes taas hilisemast keskajast laemaaling ning kantsli juures nõukogudeaegne värviline seinakaunistus ornament. Neid kauneid maalinguid võib nüüd igaüks oma silmaga vaadata tulla.

Õpetaja Jaanus Noormägi ametisse seadmine ERAKOGU

Jätkus eelmisel aastal alanud Türi Püha Martini kiriku suvemuusika kontsertide sari, mille raames toimus juulis ja augustis kokku viis kontserti erinevate esinejatega, korraldajaks Marju Riisikamp.

Sel aastal toimus Türi kirikus 17. augustil esmakordselt CelloFest Estonia kontsert, kus lisaks suurepärasele Cellofesti suvekooli õpilastele astusid üles ka tšellodest imelisi helisid välja võluvad muusikud Johannes Välja, Theodor Sink ja Marcel Johannes Kits.

Lõikustänapühäl esinesid kirikus Türi Muusikakooli õpilased ning Kaitseliit ja Naiskodukaitse katsid laua supi ja musta leivaga.

EELK Türi koguduse 704. aastapäeva pidulikult kontsert-jumalateenistusel 25. augustil esines sopran Merje Parts ja orelil mängis Marju Riisikamp. Koguduse õpetaja tõi oma sõnavõtu koguduse ette ülevaate koguduse keerulisest rahalisest olukorrast ning tegi ettepanekuid kulude kokkuhoiuks. Jumalateenistusele järgnenud kohvilauas jagati, nagu alati, muljeid ja mälestusi senitehtust, erinevatest ettevõtmistest ning juhtumitest koguduse elus, kuid vestlusringis arutati ka kirikule ja kogudusele toetuse ning rahastuse leidmise võimaluste üle. Kogudusel tuleb edasi minna, elus püsida ja tegutseda ning kuigi Türi koguduse olukord on raske, oleme kindlad, et Türi kirik on valla õnnistuse jagamiseks aegade lõpuni.

Jaanus Noormägi, koguduse õpetaja

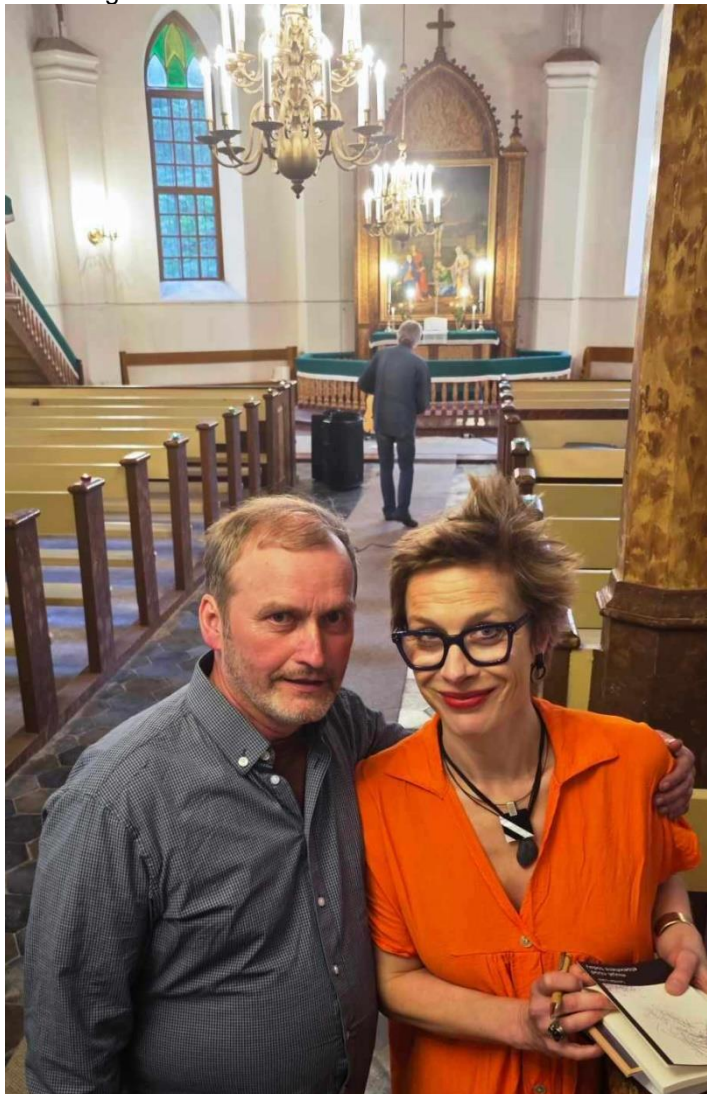

EELK VAHASTU kogudus

Vahastu, 79303 Rapla vald, Raplamaa, vahastu@eelk.ee, facebook.com/pages/Vahastu-kirik
Kalle Kõiv - hooldajaõpetaja (tel 501 2325);
Andres Murumägi - juhatuse esimees (tel 5341 4018); Virge Kadarik - orelimängija
Jumalateenistus kuu 2. pühapäeval 14.00
Arveldusarve: EE392200221027409609

Ülevaade Vahastu koguduse 2024. aastast

EELK Vahastu koguduse elu rikastasid 2024. aastal erinevad koostööprojektid Rapla vallaga ja kogukonna inimestega.

Andres Murumägi ja Lembe Lokk Vahastu kirikus

ERAKOGU

4. juulil toimus Vahastu kirikus traditsiooniline kontsert Rapla Kirikumuusika Festivali raames. Seekordseks esinejaks oli laulja ja luuletaja Lembe Lokk, kes elab ja töötab Prantsusmaal. Lembe esitas nii enda kui ka oma lemmikute (*Cohen, Berio, Britten* jt.) loomingut. Kontsert kandis pealkirja "Omad ja võõrad".

Kirikuhuone tõi rahvast täis ka 21. septembri kontsert, mis korraldati "Maale elamise päeva" raames. Ka selle päeva tähistamine Vahastus on saamas juba traditsiooniks. Esinejaks oli noor ja andekas muusik Anna-Liisa Niinemets.

Kolmas suurem kontsertüritus on plaanis 1. detsembril, mil esmakordselt kuulutatakse kogukonna rahvale jõulurahu välja Vahastu kirikus. Eelnevatel aastatel on Kaiu ja Kuimetsa eraldi I adventi küünalt süüdanud. Nüüd aga otsustati Kolme Kandi Rahvamaja eestvedamisel korraldada üks suurem kontsert Vahastu kirikus, kuhu on esinema oodatud Kapa-Kohila Kammerkoor. Kõne peab koguduse vaimulik ning õhtu kulminatsiooniks süüdatakse adventi küünal ning kuulutatakse välja jõulurahu.

Aasta viimaseks suurürituseks on loomulikult jõuluõhtu teenistus 24. detsembril, algusega 14.00.

Igakuised teenistused toimuvad Vahastu kirikus endiselt kord kuus, enamasti kuu teisel pühapäeval, kell 14.00. Õpetaja Kalle Kõiv ja diakon Kristjan Paju teenivad vaheldumisi, üle kuu. Üle kuu pühitsetakse ka armulauda. Talitusi on vähe, enamasti matused. Lõppeva aasta jaanuarisse jäi ka üks laulatus, mida sooviks Vahastus rohkem näha, kuna väike ja armas kirikuhoone sobib ideaalselt laulatusteks nii oma arhitektuuri kui ka asukoha poolest.

Kuigi teenistustel käijaid on vähe, peab kohalik kogukond kiriku tegemisi väga oluliseks. Kord aastas (mai kuus) tullakse talgute korras kirikumäele ja tehakse nii kirikuhoone kui ka ümbrus kenasti korda. Pestakse kirikupingid, suured aknad, põrandad ning riisutakse kiriku ümbrus. Väike aga tubli kogudus osaleb aktiivselt ka praostkonna ettevõtmistes. Ikka võetakse aeg, et külastada info- ja teabepäevi jm. Järva praostkonna üritusi.

Õnnistussooviga

Kalle Kõiv, koguduse hooldajaõpetaja

**Tervitus sõpruspraostkonna
Hofgeismar-Wolfhageni dekaanilt
Jan Friedrich Eisenbergilt**

Austatud koguduste liikmed Järva praostkonnas, armas praost Katrin-Helena Melder!

Ma tervitan teid kõiki siit Hofgeismar-Wolfhageni kirikuringkonnast (praostkonnast). Minu nimi on Jan Friedrich Eisenberg ja ma olen 48 aastane. Alates 1. maist töötan dekaani ametis, jätkates Joahim Heineke tööd. Ta läks pensionile eelmisel aastal. Ma olen vaid mõned nädalad tööl olnud, kuid selle lühikese aja jooksul on mulle juba päris palju räägitud Eestimaast ja meie suure delegatsiooni reisirist Eestimaale. Sõprussuhetel Järva praostkonnaga on meil väga eriline tähendus ja sellepärast on mul hea meel, et võin oma tervitused teile saata video teel ja see esitatakse teile Interneti vahendusel. Ma loodan, et Katrin-Helena Melder selle ka teile ära tõlgib. Ma seisan hetkel siin Hofgeismari keskusel, mis sai 2020. aastast ühtlasi Hofgeismar-Wolfhagen kirikuringkonna keskuseks. Meie kiriku-ringkonnast, palju meil on kirikuid ja vaimulikke teenistuses, – kõigest sellest räägib teile minu asetäitja (abidekaan) Jonathan Bergau. Hetkel seisan ma siin rohelisel murul, ühel pool on vana väärikas dekanaadimaja ja teisel pool vanalinna kirik ja sellega on väga hästi öeldud, mida dekaan teeb. Ühelt poolt on tal dekanaat kirikuvalitsusega ja juhtimistöö, teiselt poolt on ta vaimulikuks toeks kogudustele. Ta võib ka jumalateenistusi pidada ja see on kõige olulisem töö. Nüüd jõuan ma selleni, mis meid ühendab - usk

Kolmainujumalasse – Jumalasse Isasse ja Tema Pojasse Jeesusesse Kristusesse, kes on meie vennaks ja Pühasse Vaimusse, kes meid üheks osaduskonnaks seob. Mu meelest on see imeline, kuidas usk meid nõnda ühendab ja me sellisel moel sõprussuhteid võime üles ehitada ja süvendada. Jumal kannab ja saadab seda oma armastusega. Eriti tunnen ma aga rõõmu selle üle, et muusikal on selle reisi juures eriline roll ja et kirikumuusikal on Eestis nii oluline tähendus. Mis on ilusamat kui see, et me Jumalat oma viiside ja lauludega kiidame ja austame ning seeläbi osadust kogeme, kuigi meie vahele jääb 1800 kilomeetrit. Jonathan Bergau toob minu poolt teile kaasa kingituse, see on hernhuutlaste täht, mis on meil adventi- ja jõulude ajal paljudes kirikutes kaunistusena üles riputatud. See tuleb teil ise kokku panna ja ma usun, et te saate sellega hakkama. Loodetavasti leiab see täht oma koha teie kirikus ja särab seal Hofgeismari ja Järva praostkonna üle. Ma tänan teid ka, et te meie delegatsiooni olete nõnda sõbralikult vastu võtnud ja et selline reis ja vastastikune kohtumine üldse võimalikuks sai. Ma loodan, et ka tulevikus saavad sellised reisirid võimalikuks siia või sinna ja elav sõprus jääb ning saab veel kindlamini üles ehitatud. Siinkohal edastan ma teile juba kutse tulla meie juurde ehk järgmisel või ülejärgmisel aastal või ükskõik millal. Olete südamest teretunud ja me oleme väga rõõmsad, kui saame vastu võtta delegatsiooni koos praost Katrin-Helena Melderiga Eestist. Ma soovin teile kõike head ja Jumala õnnistust ja kohtumiseni siin Hofgeismaris!
*Videotervitus on peetud 26. juunil Järva-Jaanis.
Saksa keelest tõlkinud Katrin-Helena Melder*

Saksa sõprade delegatsioon Hofgeismar-Wolfhagenist koos Järva praostkonna rahvaga

ERAKOGU

+++ SOLI DEO GLORIA +++